

Susipažinimas su autizmo spektro sutrikimu

KAS YRA AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMAS?

Autizmo spektro sutrikimas (ASD) yra neurologinis ir raidos sutrikimas, kuriam būdingi sutrikimai pasireiškiantys bendravime, socialinėje sąveikoje ir elgesyje. Vadinamas spektro sutrikimu, nes kiekvienam individui pasireiškia skirtingo sunkumo simptomais.

Statistiškai autizmo sindromą turi apie 1 % populiacijos, šis sutrikimas 2-4 kartus labiau būdingas berniukams nei mergaitėms.

KAIP ATsiranda AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMAS?

Tiksliai autizmo spektro sutrikimo priežastis nenustatyta. Spėjama, kad tam tikri genetiniai ir aplinkos veiksniai nulemia sutrikimą.

Tyrimai nustatė smegenų ryšio skirtumus, ypač tose smegenų srityse, kurios yra susijusios su bendravimu ir socialine sąveika:

- Nustatyti struktūriniai smegenėlių ir vidutiniosios smilkininės dalies bei limbinės sistemos sutrikimai.
- Aptikti migdolinio kūno ir hipokampo struktūros pakitimai.

Ankstyvieji autizmo spektro sutrikimo požymiai gali būti nustatyti 6 mėnesių amžiaus kūdikiui. Nustatoma tiriant kūdikių socialinį elgesį - sumažėjęs dėmesys veidams, sumažėjęs palaikomas akių kontaktas ir sumažėjęs įsitraukimas į įvairius dirgiklius.

KAIP AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMAS GALI PASIREIKŠTI VAIKUI?

Pagrindiniai klinikiniai požymiai:

1. **SOCIALINĖS SĄVEIKOS.** Nesidomi bendraamžių veikla, nemoka palaikyti ilgesnį kontaktą.
2. **BENDRAVIMO.** Sunku užmegzti santykius su bendraamžiais, sunku išlaikyti akių kontaktą, nesupranta neverbalinės komunikacijos – kūno kalbos, veido išraiškų.

3. **ELGESIO.** Vaikai, turintys autizmo sindromą, atlieka vienodus monotoniškus judesius.
4. **PANIRĘ Į TĄ PAČIĄ, BESIKARTOJANČIĄ VEIKLĄ.**

REKOMENDACIJOS

AUKLĖTOJOMS:

- Struktūruota ir organizuota aplinka, nes tai gali padėti vaikui su ASD jaustis saugiau grupėje.
- Naudokite vaizdines priemones.
- Būkite kantrūs ir supratingi
- Skatinkite socialinį bendravimą su bendraamžiais, bet neverskite vaiko.

TĖVAMS:

- Laikytis struktūruotos dienvakės.
- Skatinti vaiko aktyvumą ir iniciatyvumą.
- Dalyvauti vaiko psichoterapijos seansuose, taip galite mokytis priemonių taikytinų namų aplinkoje.
- Priemonės turi būti adekvačios vaiko išsivystymo lygiui ir atitikti jo komunikavimo gebėjimus.

DARŽELIO GRUPĖS TĖVAMS:

- Ugdykite savo vaiko supratingumą ir žinias apie kitų vaikų skirtumus.
- Skatinkite savo vaikus bendrauti ir žaisti.
- Bendradarbiavimas kartu su ASD sergančio vaiko tėvais gali padėti grupei sukurti strategijas ir intervencijas, kurios gali būti naudingos visiems grupės vaikams. Tai, taip pat, gali padėti užtikrinti, kad ASD sergančio vaiko poreikiai būtų patenkinti grupėje.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. National Institute of Neurological Disorders and Stroke. (2021). Autism Spectrum Disorder Fact Sheet.
2. Willis, C. (2016). Teaching Young Children with Autism Spectrum Disorder. Redleaf Press.
3. O'Brien, P., & Bretherton, L. (2018). Autism Spectrum Disorder in the Early Years: A Practical Guide. Jessica Kingsley Publishers.
4. Nason, B. (2014). The Autism Discussion Page on the Core Challenges of Autism: A Toolbox for Helping Children with Autism Feel Safe, Accepted, and Competent. Jessica Kingsley Publishers.
5. Jones, E. J., Venema, K., Earl, ir kt., (2020). Reduced engagement with social stimuli in 6-month-old infants with later autism spectrum disorder: a longitudinal prospective study of infants at high familial risk. JAMA Pediatrics, 174(1), 1-8.
6. "Inclusive Education for Children with Autism Spectrum Disorder: A Review of the Literature," from the Journal of Autism and Developmental Disorders
7. "Early Intervention for Children With Autism Spectrum Disorder Under 3 Years of Age: Recommendations for Practice and Research," from the American Speech-Language-Hearing Association